Il-Ħuttafa

numru 128

Mejju - Ġunju 2015

21 sena 1994-2015

Gremxula

€2 għal min mhux membru

Il-magażin ta' Klabb Ħuttaf

Aron Tanti

Merill raġel qed jgħanni minn fuq bejt ta' kamra fil-kampanja. Qed jgħid lil merilli irġiel oħrajn: "Hawnhekk tiegħi, aqilgħuli 'l barra!"

editorjal

Ħbieb Ħuttaf...

Biex ingawdu n-natura tajjeb li nitgħallmu nużaw sensi differenti. U iva, ma jfissirx noqogħdu ntiegħmu kollox, ta! Imma sensi bħas-**smigħ** u x-**xamm** jgħinuna.

Pereżempju fid-dinja tal-għasafar is-smigħ importanti immens. Ħafna għasafar mhux faċli tarahom għax jew żgħar wisq, jew bogħod wisq, jew żvelti wisq, jew moħbijin qalb il-weraq, jew fis-seba' sema. Imma b'xorti tajba ħafna minnhom iħobbu jsemmgħu leħinhom. Jekk nitgħallmu ftit ftit nagħrfuhom inkunu tgħallimna sigriet tan-natura. Nibdew kważi naraw b'widnejna!

Ħa ħa! Naraw b'widnejna! Din tfakkarni fil-**friefet il-lejl**. Il-friefet il-lejl annimali speċjali mhux biss għax huma mammiferi li jtiru imma wkoll għax kapaċi jaqbdu nemusa ttir fid-dlam ċappa! Kif jarawha? Għax il-friefet il-lejl mhux għajnejhom jużaw imma widnejhom. Waqt li jtiru jagħmlu ħoss irqiq li skont kif jisimgħuh jidwi jindunaw x'hemm madwarhom. Dawn il-ħsejjes għoljin wisq biex nisimgħuhom aħna l-bnedmin imma b'xorti tajba hawn apparat apposta jgħidulu *bat detector* (ikun qisu *walkie-talkie*). Dan jaqbad il-ħsejjes tal-friefet il-lejl u jbaxxihom b'mod li anke aħna nkunu nistgħu nisimgħuhom. S'intendi jien xtrajt wieħed u b'hekk issa nista' nitgħallem is-sigrieti tal-friefet il-lejl ukoll.

Awguri għall-eżamijiet u l-vaganzi.

Victor

Victor Falzon L-Editur

Victor Falzon

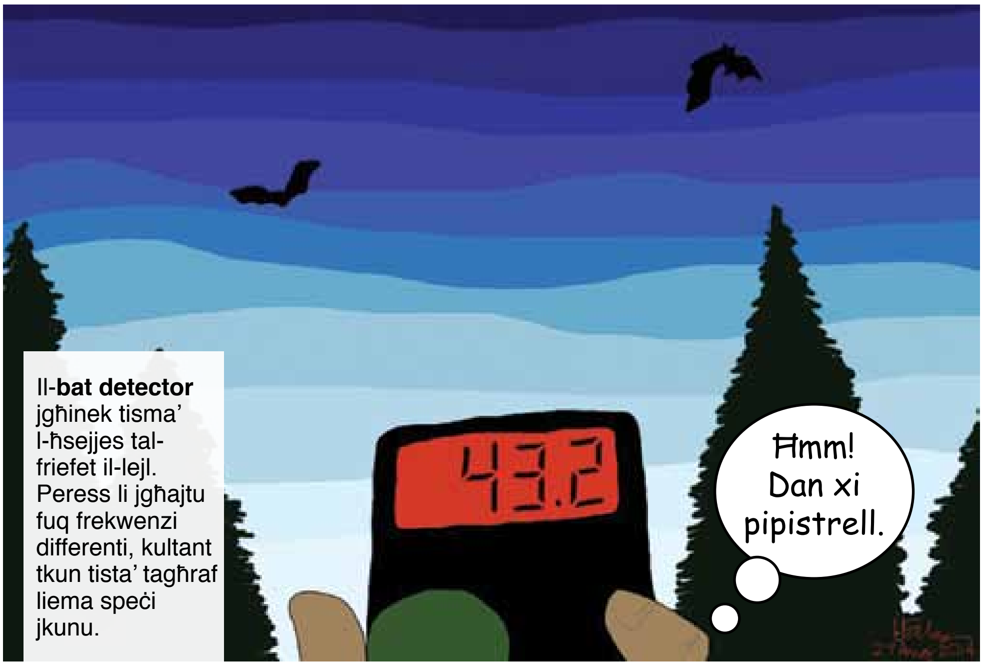

Il-**bat detector** jgħinek tisma' l-ħsejjes tal-friefet il-lejl. Peress li jgħajtu fuq frekwenzi differenti, kultant tkun tista' tagħraf liema speċi jkunu.

MAL-FAĊĊATA

Matthew Borg Cardona

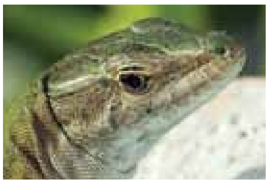

Il-**Gremxula** (Maltese Wall Lizard) hija waħda mir-rettili Maltin. Anzi tant hi Maltija li mkien iżjed ma ssibha fid-dinja ħlief f'pajjiżna, u għalhekk tissejjaħ endemika. Dari kienet komuni ħafna fil-kampanja, illum f'xi nħawi ta' Malta saret iktar komuni fil-ġonna tan-nies milli fil-kampanja.

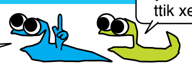

Kontenut

Editorjal	2
Aħbarijiet	3
Ambjenti u Residenti	4-5
Mhux mitluf!	6
Ħadna gost	6
Jitwieled Dragun!	6-7
Tista' tgħidli?	8
Arti u ritratti	8
Paġna Falko	9
Natura 2000	10-11
Attività	12

Kumitati

Ċentrali

Kathleen Mamo (kap) • Jason Aloisio • Chris Cachia Zammit • Desirée Falzon • Victor Falzon

Falko

Nicholas Galea • Timothy Micallef

Kordinazzjoni mill-uffiċju

Hannah Chisholm • Sofía García

Klabb

Klabb Ħuttaf huma l-membri żgħar u żgħażagħ (-18yrs) ta' BirdLife Malta. Il-Klabb jorganizza ħarġiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, ħarġiet bil-lanċa u attività ambjentali. Kull xahrejn noħorġu l-magażin *Il-Ħuttafa* li l-membri jirċievu d-dar bil-posta. Bħalissa fil-Klabb qegħdin xi 1000 membru u s-sħubija hija €10 fis-sena.

Kuntatt

indirizz
BirdLife Malta
1-2 Xemxija Waterfront Apts
Triq is-Simar, Xemxija
tel **21347644 / 21347645 / 21347646**
imejl **info@birdlifemalta.org**
imejl tal-magażin
il-huttafa@birdlifemalta.org
websajt **www.birdlifemalta.org**

Reg.Vol.Org. VO/0052

©BirdLife Malta, Ġunju 2015

Disinn u produzzjoni
Victor Falzon, Chris Cachia Zammit
Stampat għand Poulton's Print Shop

Tellieqa biex jikber

Aron Tanti

Dan il-fellus ta' Fras-servjent faqqas f'Mejju li għadda fir-riserva naturali tal-Għadira. Fil-bidu kienu erba' flieles aħwa, imma wara ftit ġranet tlieta minnhom ma rajniehomx iktar. Baqa' dan biss miskin. Imma ma tħalliex waħdu tafux, għax huwa l-mimmi t'għajnejn ommu u missieru. Dawn dejjem għassa tiegħu kull fejn imur jippassiġġa, u jkeċċu kull għasfur li jersaq lejh. Qed jikber ġmielu u sa ma jaslilkom il-magażin ikun probabbli diġà tgħallem itir. X'saqajn esaġerati hux!

Aron Tanti

Aron Tanti

Dejjem jitnaqqar

Kull sena l-kampanja tagħna tiċkien. Kull sena l-bini jkompli jinfirex u jibla' l-art. Dan jiġri fil-pajjiżi kollha, imma f'pajjiżna l-problema iktar serja għax Malta ŻGĦIRA ĦAFNA! Terz ta' pajjiżna diġà bnejnieh u rridu noqogħdu b'seba' għajnejn kemm ħa nkomplu nnaqqru mill-ftit beraħ li baqgħalna. Imma l-proġetti enormi ta' bini li qed nisimgħu bihom juri li għadna ma tgħallimniex. Pereżempju ħdejn Wied il-Għajn hemm ċans li **tintradam biċċa kampanja ikbar mill-Imdina**.

Meta se nitgħallmu?

33% bini, toroq u żvilupp	50% għelieqi	17% naturali

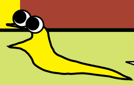

Jott marina u salt bini, proġett ieħor mostruż maħsub għal Għawdex. Veru li bħalissa l-art t'hemm hija barriera, imma meta ma tibqax tinħadem barriera tista' terġa' ssir kampanja u jerġa' jsaltan is-skiet u l-merill. Jott marina u raħal bini hemm jibqgħu, anzi jkomplu jikbru.

Desirée Falzon

Aron Tanti

Fil-ħarifa u x-xitwa fittex għasfur żgħir b'wiċċu iswed, nofs kullar abjad u sider lewn is-sadid, imperreċ fuq l-ogħla zokk f'nofs il-ħaxix. Dak ikun il-**buċaqq tax-xitwa** u spiss isemma' l-għajta tipika tiegħu *swi-ĊĊĊ*!

Aron Tanti

Peress li jiekol il-ħaxix il-**ġurat ta' wiċċu twil** issibu fl-isteppa. Bejn is-sajf u l-ħarifa fittxu qalb il-weraq tal-ħalfa.Mhux faċli tarah għax twil u mislut bħall-weraq!

Victor Falzon

Bħall-brimb kollu, il-**piżawra** hija karnivora. Ma tagħmilx għanqbuta biex taqbad il-priża imma taqbeż fuq l-insetti li ssib qalb il-ħaxix. Wara li tbid, iġġorr il-bajd f'kobba ħarir taħt żaqqha (kif jidher fir-ritratt hawn taħt) sakemm jaslu biex ifaqqsu.

Desirée Falzon

Victor Falzon

Meta l-**berwieq** jagħmel il-fjuri fi Frar l-isteppa timtela bukketti fjuri fuq lasti ħodor. Il-ftit insetti li jfaqqsu daż-żmien ifittxuhom dawn il-fjuri.

In-**nannakola tal-faxx** hija kuġina tan-nannakola ħamra u bħalha tiekol insetti żgħar bħall-briegħed tal-pjanti (aphids) li jsoffu s-sugu tal-ħaxix.

Victor Falzon

Ambjenti u Residenti

Steppa

Desirée Falzon

Denis Cachia

Jekk tisma' għasfur jgħajjat *zipp! zipp! zipp!* mis-sema' fir-rebbiegħa, qed tisma' l-**bufula tal-imrewħa**. Ir-raġel ikun qed ikeċċi rġiel oħrajn u jiġbed in-nisa lejh ħalli jbejtu fil-ħaxix għoli.

Dawk it-trofof ħaxix aħdar ċar huma **ħalfa**, pjanta tipika tal-isteppa. L-għeruq tagħha jżommu l-ħamrija milli tinġarr mix-xita.

Desirée Falzon

Il-fjura tal-**qaqoċċ tax-xewk** hija spettakolari kemm minħabba l-kulur vjola *highlighter* tal-petali kif ukoll għax jiġġennu għaliha ħafna insetti.

Aron Tanti

Il-**pespus** wieħed mill-għasafar li jimxu mhux jaqbżu – iktar komdu li timxi meta qed tfittex bejn il-ħaxix għall-bebbux u insetti għall-ikel.

L-isteppa hija tip ta' ħabitat li jkun miksi bil-ħaxix. Fl-isteppa ma ssibx siġar jew arbuxxelli għoljin minħabba li dal-ħabitat spiss ikun espost għar-riħ. Mill-banda l-oħra l-ħaxix iħobb ir-riħ għax ixerridlu l-polin biex jiddakkru l-fjuri. Jeżistu diversi tipi ta' steppa. Hemm steppa li tifforma meta għalqa ma tibqax tinħadem għal ħafna snin, u ftit ftit timtela bil-ħaxix. Hemm steppa li tifforma f'inħawi fejn il-ħamrija naqset sew u beda jitfaċċa l-blat. Tip ieħor ta' steppa tikber mal-ġnub taflin ta' xi għoljiet, kif jidher f'dan ir-ritratt meħud fl-inħawi tal-**Ġnejna** u **Ras il-Pellegrin**.

Aron Tanti

Għasfur tal-Bejt ferħ.
Tagħraf li għadu żgħir minn dik il-ftit ġilda safra mal-ġnub ta' munqaru.

Mhux mitluf!

Bħalissa ħafna għasafar tal-bejt ikunu bil-bejta. Għall-ewwel il-frieħ joqogħdu fil-bejta imma meta jibdew jikbru joħorġu jaqbżu 'l hawn u 'l hemm, allavolja jkunu għadhom ma jtirux. Din ħaġa normali u ommhom u missierhom ikunu jafu fejn qegħdin uliedhom, għax joqogħdu jpespsu lil xulxin. Għalhekk jekk issibu ferħ u taħsbuh mitluf, ftakru li **dak mhu mitluf xejn**. Ommu u missieru jkunu x'imkien viċin, jistennew lilek twarrab ħalli jinżlu jitimgħu lit-tifel tagħhom! Għalhekk sakemm ma jkunx f'periklu li ttajru karozza jew tabqdu qattusa, l-aħjar li **thalluh fejn hu**. Anzi, tbiegħdu daqs 10 metri u oqogħdu osservaw fil-kwiet, u spiss ma jdumux ma jitfaċċa xi wieħed mill-ġenituri tiegħu b'xi dudu f'ħalqu!

David Attard

Ħadna gost il-Buskett

Nhar is-Sibt 16 ta' Mejju wara nofsinhar kellna ħarġa għall-Buskett. Konna b'kollox xi 20. Imxejna n-niżla sabiħa ta' Wied il-Luq u qgħadna nosservaw il-pjanti bħal-**liedna** li tixxeblek u l-weraq tal-**luq** abjad minn taħt, u nisimgħu l-għajta qawwija tal-**bufula tal-ghollieq**. Fuq karti u bil-kuluri li tawna l-leaders għamilna *bark rubbings* ma' siġra kbira tal-**ballut**, u ħadna gost nagħmlu l-arti minn affarijiet naturali li ġbarna. Kien hemm ukoll ringer tal-BirdLife li beda jaqbad għasafar u jagħmlilhom ċurkett speċjali, u jerġa' jitlaqhom. Dan huwa studju li jsir biex il-BirdLife issir taf iktar fuq l-għasafar. Konna b'xortina narawh jirringja **tajra safra** vera sabiħa. Iġri nergħu mmorru!

Il-mazzarell sultan (blue emperor *Anax imperator*) huwa l-ikbar mazzarell f'Malta u fl-Ewropa.

Jitwieled Dragun

Din is-sensiela ritratti ħadha l-ħabib tagħna Charles Gauci ħdejn vaska fil-ġardina tiegħu, li minnha kien għadu kemm ħareġ ferħ ta' **Mazzarell Sultan**. Il-mazzarell jibda ħajtu fl-ilma, f'qiegħ ta' għadira jew vaska bl-ilma tax-xita. Għall-ewwel ikun qisu dudu u jiekol annimali żgħar tal-ilma. Meta jikber biżżejjed joħroġ mill-ilma, jitla' ma' xi zokk jew blata u hemm issirlu bidla kbira. L-ewwel tixxaqqaq il-qoxra ta' dahru u minnha jibda ħiereġ bil-mod l-insett adult, jiġġebbed u jitmattar. Meta jkun ħareġ kollu joqgħod jistrieħ mill-battikata filwaqt li l-ġwienaħ jibdew jinfetħu u jistiraw. L-istorja kollha mill-ewwel sal-aħħar ritratt ħadet xi sitt sigħat (9.30pm–3.30am). Grazzi Charles talli qsamt magħna dil-meravilja!

Tista' tgħidli?

Inwieġbu mistoqsijiet u misteri mistifikanti li tibagħtulna intom il-membri.

Sur Editur,

Jekk jogħġbok dan ġurat jew grillu? Sibnieh il-bieraħ, kien fuq *bush* fi ġnien publiku. Meta mort biex immissu qabeż u llandja fuq karozza pparkjata! Tgħidx kemm dħakna. Grazzi.

Nicole Azzopardi (9)
San Ġwann

Għażiża Nicole,

Il-grillijiet (crickets) jiġu mill-ġurati (grasshoppers) imma qegħdin fi grupp differenti. Tagħrafhom minn xulxin għax il-grillijiet ikollhom antenni twal ħafna, tal-ġurati jkunu qosra. Allura tar-ritratt x'inhu?

Prosit, dak ġurat. Fil-fatt huwa **ġurat tar-raba'** (Egyptian grasshopper) – dan tar-ritratt huwa żagħżugħ għax għadu bla ġwienaħ!

L-Editur

Għażiż Editur,

Jekk jogħġbok kemm jiġu għasafar f'Malta kull sena? Grazzi.

Alan Grima (11)
Ħal Qormi

Għażiż Alan,

Qed tistaqsi kemm jiġu għasafar differenti (speċi) jew kemm jiġu total b'kollox? Jekk it-tieni waħda, impossibli ngħidlek għax ħadd ma jaf. Jgħaddu żgur mijiet ta' eluf, anke miljuni, għax Malta qiegħda fir-rotta tal-passa. Ħafna minnhom għasafar żgħar bħal buful, vjolini u pitirrossi.

Kemm jiġu speċi differenti? S'intendi ebda sena mhi bħal oħra, imma nikkalkulaw bejn wieħed u ieħor xi ħaġa taħt il-200 speċi.

L-Editur

Qatgħa sturnelli

Aron Tanti

Iktbu lill-Editur fuq
il-huttafa@birdlifemalta.org

Ibagħtulna t-tpinġijiet u r-ritratti li tieħdu tan-natura (mhux pets jew pjanti kkultivati) ħa nġibuhom f'dil-paġna. Basta jkunu veru tagħkom. Ibagħtuhom bl-imejl jew bil-posta.

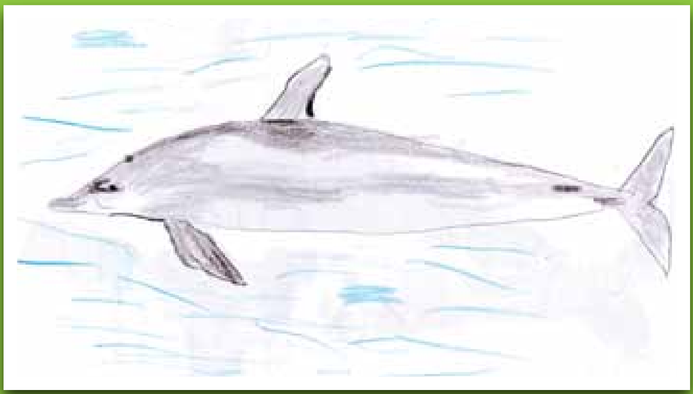

Denfil minn Matthew Attard (6)

Gawwija Prima minn Francesco Tanti (6)

Arti u ritratti

Arti minn zkuk u weraq li l-membri ġabru waqt il-ħarġa tas-16 Mejju 2015 fil-Buskett (ara paġna 6)

Ħbieb Falkuni,

Fix-xhur li għaddew kellna żewġ attivitajiet b'suċċess, kif tistgħu taqraw mar-ritratti f'dil-paġna. Ħadna gost bil-kampanja u bl-għasafar tal-passa li rajna. Issa li l-passa battiet, jibqgħu biss l-għasafar li jbejtu, dawk residenti s-sena kollha jew dawk li jibqgħu magħna għas-sajf biss.

Minbarra xi speċi tal-plajja li jbejtu fir-riservi naturali (L-Għadira u Is-Simar), id-diversi buful fil-kampanja Maltija u t-tajr tal-baħar fl-irdumijiet, ir-Rundun dis-sena kompla jbejjet Malta fl-urban. Għal aktar tagħrif tistgħu tidħlu fil-paġna tal-proġett tagħna **APUS**: *Appreciating, Protecting and Understanding Swifts*. Hemmhekk taraw xi xogħol li għamilna dis-sena, bħall-istallar ta' *nest boxes* għar-Rundun f'xi lokalitajiet, lukandi u skejjel. Għalkemm il-proġett se jispiċċa das-sajf, ħa nkomplu nużaw ir-riżorsi li fadal u nfittxu opportunitajiet biex intellgħu iżjed nest boxes u norganizzaw attivitajiet fir-rebbiegħa li jmiss biex inkomplu nxerrdu tagħrif dwar dan l-għasfur speċjali.

Qed nippjanaw li jkollna xi attività fis-sajf ukoll (araw il-paġna *Facebook* tagħna). Nixtiqilkom il-vaganzi tajbin u nispera li narakom dalwaqt fil-ħarġa bil-lanċa.

Tim

Timothy Micallef
Kordinatur Falko

Ir-**Rundun** (Common Swift) beda jbejjet Malta f'dawn l-aħħar snin. Bil-proġett APUS qed nippruvaw ngħinuh jinfirex iktar ma' pajjiżna.

Christopher Cachia Zammit

Sibna fuq **Facebook** (fittex **Falco Birdlife Malta**)
Ittawlilha spiss għal iżjed tagħrif fuq l-attivitajiet

Dejjem infurmana jekk tkun ġej ħarġa tal-Falko. Ċempel lil Tim (**79071796**) **jew** lil Nick (**99809190**) **jew** ibgħat email lil **falkoblm@gmail.com** **jew** ħallilna messaġġ fuq **Facebook**

X'għamilna dan l-aħħar......

Timothy Micallef

Fid-19 ta' Marzu morna s'Għawdex, fejn imxejna ftit mhux ħażin u osservajna xi għasafar sbieħ ukoll. L-ewwel għamilna r-rotta mill-Imġarr sa Ta' Ċenċ, fejn għaddejna minn postijiet uniċi tal-kosta tagħna, bħax-Xatt l-Aħmar u Mġarr ix-Xini. Minn hemm dħalna s-Sannat u ħadna t-triq għar-Rabat. Kellna temp tajjeb għall-mixi u qabel ma morna lura għall-vapur qattajna ftit ħin ir-Ramla l-Ħamra. Fost għasafar f'Għawdex rajna **Kuda**, **Fjamma Sewda**, **Daqquqa tat-Toppu** u **Spanjulett**.

Eżatt xahar wara, fid-19 t'April tlajna ġurnata Kemmuna, fejn żorna r-Ringing Station f'Wied l-Aħmar. Hemmhekk osservajna kif isir dan l-istudju xjentifiku u kellna l-opportunità naraw mill-qrib ħafna għasafar tal-passa sakemm dawn inħelsu mir-ringers biex ikomplu l-vjaġġi tagħhom lejn l-Ewropa ħalli jbejtu u forsi jingħarfu minn studjużi f'pajjiżi oħra. B'dan il-metodu dejjem nitgħallmu aktar fuq l-għasafar, il-movimenti tagħhom u bis-saħħa t'hekk inkunu kapaċi nipproteġuhom aħjar.
Fost għasafar fuq Kemmuna rajna **Qerd in-Naħal**, **Kokka**, **Rożinjol** u **Kaċċamendula**. L-aħħar tnejn jidhru fir-ritratt għax ġew irringjati.

Steven Williams

Jekk qed nara sew f'id Nick hemm **rożinjol**.

U Tim għandu **kaċċamendula**. Ara tigdmek, Tim!

Natura 2000
Natura mħarsa

Elisabeth Conrad

L-Irdum tal-Madonna u r-Ramla tat-Torri

F'din il-ħarġa se nagħtu ħarsa lejn sit li jinsab fid-'denb' tal-gżira ta' Malta, fl-Aħrax tal-Mellieħa. Dan huwa sit importanti ħafna għan-natura, kif se naraw.

Fejn qiegħed?

Dan is-sit qiegħed fl-inħawi tal-Aħrax tal-Mellieħa u l-Armier.

Ambjenti varjati

Iż-żona tar-Ramla tat-Torri u l-Irdum tal-Madonna tiġbor fiha varjetà ta' ambjenti differenti tal-kosta. Partijiet huma magħmulin minn meded tal-**blat tal-Qawwi ta' Fuq**, li f'postijiet jifforma jew **irdum** għoli pjuttost inaċċessibbli, jew inkella **xatt** iktar baxxa. F'partijiet oħrajn insibu xatt bir-ramel; fil-fatt hawnhekk insibu waħda mill-ftit komunitajiet ta' **għaram tar-ramel** (sand dunes) li baqa' fil-Gżejjer Maltin – sfortunatament, dan l-ambjent inqered kważi għal kollox min pajjiżna. F'inħawi oħra nsibu ambjent ta' **xagħri**, u saħansitra ta' **bosk**; dan tal-aħħar tħawwel mill-bniedem b'siġar li mhumiex indiġeni għal Malta, imma xorta jipprovdi kenn għal diversi għasafar.

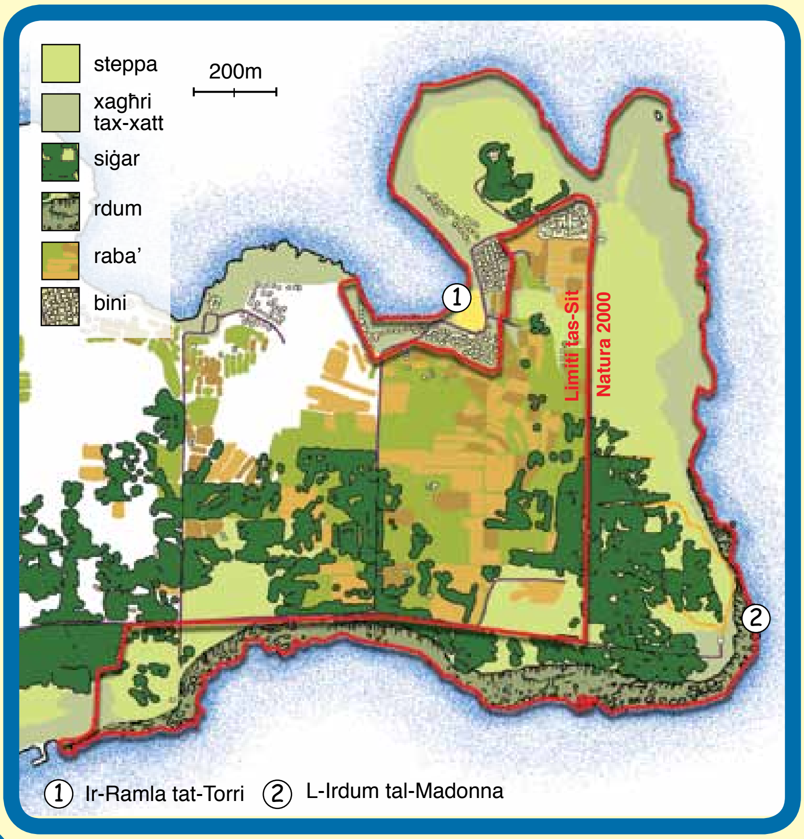

1 Ir-Ramla tat-Torri 2 L-Irdum tal-Madonna

Diversi speċi

Minkejja li mhux sit kbir, din il-varjetà ta' ambjenti tipprovdi kundizzjonijiet naturali għal diversi speci differenti. Pereżempju fl-irdum insibu pjanti bħax-**xebb**, arbuxxell żgħir [1]endemiku. Fejn ix-xatt huwa baxx mal-baħar insibu x-**xorbett**, pjanta oħra tipika ħafna tal-kosta Maltija. F'partijiet oħra ta' dan is-sit insibu pjanti tipiċi tax-xagħri, pereżempju s-**sagħtar**, l-**erika** u t-**tengħud tax-xagħri**. Fuq ir-ramel għadna nsibu wkoll diversi speci

Pankrazju
Sea daffodil

Victor Falzon

tipici tal-għaram tar-ramel, bħall-**għantux tal-blat** u l-**pankrazju**, u speċi oħrajn xejn komuni fil-Gżejjer Maltin.

Garnija
Yelkouan shearwater

Frank Dhermain

Importanti għall-għasafar

Barra pjanti nsibu wkoll fawna differenti u interessanti f'kull wieħed minn dawn l-ambjenti. Hawnhekk se niffukaw fuq l-għasafar.

L-Irdum tal-Madonna magħruf sew ma' dawk li jħobbu l-għasafar, u dan minħabba l-importanza tiegħu speċjalment għall-għasafar tal-baħar. Fost dawn insibu l-**garnija** u ċ-**ċiefa**, li t-tnejn ibejtu f'ħofor fl-irdum.

F'Malta jbejtu **10% tal-garni tad-dinja** u f'dan is-sit hawn l-ikbar [2]kolonja tagħhom, b'iktar minn 500 par. L-Irdum tal-Madonna fil-fatt imħares mhux biss bħala sit Natura 2000 imma huwa Important Bird Area (IBA) Internazzjonali, titlu li jfisser li dan wieħed minn ħafna postijiet mifruxin mad-dinja li huma partikolarment importanti għall-għasafar.

Barra tajr tal-baħar f'dawn l-inħawi jbejjet ukoll il-**merill**, l-għasfur nazzjonali.

L-Irdum tal-Madonna u r-Ramla tat-Torri joffru eżempju tajjeb tar-rikkezza naturali li għandna f'dan il-pajjiż żgħir. Juruna wkoll, però, kemm huwa importanti li ninvestu l-ħin u l-isforzi tagħna biex inħarsu dan il-wirt.

Proġett Garnija

Fl-Irdum tal-Madonna qed isiru proġetti mmexxijin mill-BirdLife bit-tir li jħarsu l-kolonji tat-tajr tal-baħar. Fost il-ħafna xogħol li sar, ġie studjat fejn qed imorru jistadu l-għasafar fuq il-baħar, biex insiru nafu liema partijiet tal-baħar għandna bżonn nipproteġu b'iktar reqqa. Qed isiru wkoll sforzi biex jinqerdu l-firien mis-sit, minħabba li dawn jattakkaw il-bejtiet tal-għasafar u joqtlu l-frieħ jew jieklu l-bajd. Barra minn hekk saru sforzi biex jitnaqqas l-istorbju u d-dwal bil-lejl, li jfixklu l-għasafar. Il-proġett irnexxa għax mhux biss tgħallimna ħafna fuq il-garni, imma n-numru tagħhom kompla żdied.

Riċerkatur tal-BirdLife jixxabbat mal-irdum biex jinżel jiċċekkja xi bejtiet tal-garnija

Ben Metzger

[1]**endemiku.** Annimal jew pjanta li jinsabu f'post partikolari u mkien iktar fid-dinja
[2]**kolonja.** Grupp ta' annimali li jgħixu jew ibejtu viċin ta' xulxin.

Dakinhar inqassmu l-istiker Numru 4.

Sejrin ħarġa bil-lanċa.

Tiġu magħna?

Data
Il-Ġimgħa 10 Lulju 2015

Prezz Kbar €7 Żgħar (-14) €5

- Minħabba li l-postijiet huma limitati, importanti li tibbukkjaw. Ċemplu **21347644/5/6** jew ibagħtu email lil **events@birdlifemalta.org** u tingħataw iktar dettalji.
- Ċans biex tibbukkjaw għandkom sa nhar il-**Ħamis 9 Lulju 2015**. Tħallux għall-aħħar!
- Tibagħtux flus bil-posta. Il-biljetti jinxtraw dakinhar stess fil-post ftit qabel it-tluq.
- Minħabba sigurtà, tfal taħt il-5 snin ma nistgħux naċċettawhom fuq il-lanċa. Tfal taħt it-8 snin irid jiġi magħhom xi ħadd kbir. Grazzi tal-koperazzjoni.

Kif nagħmlu kull sena f'daż-żmien ħa jkollna ħarġa bil-lanċa – ħarġa speċjali li fiha mmorru ngawdu l-kumpanija taċ-ċief. Iċ-ċief huwa tajr tal-baħar li jbejjet f-irdumijiet. Ħafna ċief ibejjet fis-sisien f'Ta' Ċenċ, fin-naħa t'isfel ta' Għawdex, għalhekk ħa niġbdu lejn dawk in-naħat. Iċ-ċief jidħol fil-bejta bil-lejl imma ftit qabel tinżel ix-xemx jinġabru f'qatgħat fuq il-baħar jistennew id-dlam. Dawn il-qatgħat spiss ikun fihom mijiet ta' tajr! Aħna ħa mmorru ngawduhom proprju fil-mument maġiku ta' nżul ix-xemx.

Titilfuhiex.
Min ġie darba reġa' ġie u reġa' ġie!

U reġa' ġie u reġa' ġie u reġa' ġie u reġa' ġie u...

(Leħen l-Editur) Ojj hemm! Agħlaqlu!

Jekk il-baħar idardarkom tieklu xejn sa 3 sigħat qabel il-ħarġa.

Ritratti
Jason Aloisio, Denis Cachia, André Raine, Aron Tanti